

اعتراضات در فرانسه برخلاف دفعه‌های قبل چندلایه است، دولت مکرون از ۴۵۰۰۰ افسر برای سرکوب استفاده می‌کند

شورش پیچیده، سرکوب خشن

فرهیختگان برخی از رخدادها به خودی خود، فاقد جنبه

برانگیزانندگی هستند و به سرعت نیز به دست فراموشی سپرده می‌شوند اما اگر همان رخداد در بستر یک شکاف اجتماعی ریشه دوانده در ساختار سیاسی یک کشور ظهور و بروز پیدا کند، می‌تواند به یک قیام و شورش جمعی غیرقابل کنترل تبدیل شود. سه هفته پیش در غرب فرانسه جوان ۱۹ ساله‌ای با شلیک پلیس راهنمایی کشته شد و آب از آب تکان نخورد اما دو هفته بعد پلیس در خشونتی آشکار نوجوانی را هدف قرار داد که مسلمان عرب‌تبار و مهاجر بود. همین موضوع خشم گسترده‌ای را به‌ویژه در میان جوانان جوامع کم‌درآمد مهاجر برانگیخت؛ چراکه آنان باور داشتند این تیراندازی برگرفته از نژادپرستی ریشه دوانده در سازمان‌های مجری قانون فرانسه است. سال‌هاست در فرانسه یک شکاف عمیق پیرامون مهاجران و به‌ویژه مهاجران مسلمان شکل گرفته و باعث شده است احزاب راست افراطی که پس از جنگ جهانی دوم تنفربرانگیز بودند، تبدیل به الهه نجات‌بخش مردم فرانسه شوند. به‌عنوان نمونه حزب راست افراطی «اجتماع ملی» (جبهه ملی سابق) مارین لوپن، با تکیه بر شعارهای ضدمسلمانان و مهاجرت‌توانست از یک گروه حاشیه‌ای به یکی از اصلی‌ترین احزاب فعال در سیاست تبدیل شود و دوبار نیز یک پای ثابت انتخابات راست جمهوری باشد. اگرچه رهبر این حزب پیروز انتخابات ریاست‌جمهوری نشد اما دیدگاه‌هایش درباره «اسلام» و «مهاجرت» به اکثر جریان‌های سیاسی فرانسه تحمیل شده و حتی مخالفانی همچون مکرون را ناچار به پذیرش برخی دیدگاه‌های خود کند. شاید ماشه سلاح آن افسر پلیس رانیز رشد همین گرایش‌های ضداسلام و مهاجران چکانده باشد؛ موضوعی که مادر این نوجوان نیز بدان اشاره کرده است. او که منتقد است‌پسرش به دلیل «چهره عربی» داشتن کشته شده است به رسانه‌ها گفته: «افسر یک بچه کوچک عرب را دید و خواست جانش را بگیرد.»

با انتشار ویدئوی اقدام خشونت‌بار پلیس و اثبات دروغ بودن گزارش پلیس اعتراضات در شهر نانتر آغاز شد و به‌مرور به شهرهای مجاور سرایت کرد. معترضان خشمگین خیابان‌ها را مسدود کردند، سطل‌های آشغال را آتش‌زند و بنده پاسگاه‌های پلیس حمله و برخی مغازه‌ها را غارت کردند. براساس گزارش‌های منتشرشده، فرانسه برای سرکوب اعتراضات ۴۵ هزار افسر را با پشتیبانی خودروهای زرهی به کار گرفته است. وزارت کشور فرانسه اعلام کرد که در اعتراضات ۴ شب گذشته، هزار و ۳۱۱ نفر را دستگیر کرده است. براساس این گزارش، معترضان هزار و ۳۵۰ وسیله نقلیه را به آتش کشیدند و ۲۴۰ ساختمان را سوزانده یا تخریب کردند. آنها در ۲ هزار و ۵۶۰ نقطه آتش‌سوزی به راه انداختند و ۴۱ کلانتری و پاسگاه را مورد حمله قرار دادند. در جریان درگیری‌های طرفین، ۷۹ نیروی پلیس و ژاندارمری زخمی شدند. شدت درگیری‌ها در فرانسه به اندازه‌ای است که امانوئل مکرون، رئیس‌جمهور فرانسه سفر رسمی خود به آلمان را که قرار بود روز یکشنبه آغاز شود به تعویق انداخته است. او پس از دومین نشست امنیتی اضطراری کابینه گفت یک‌سوم از افراد دستگیرشده طی چند شب گذشته، جوان یا بسیار جوان «بوده‌اند و این نشان می‌دهد که اینترنت نفوذمنفی بر کودکان و نوجوانان داشته است. او از نقش بلتفرم‌ها و شبکه‌های اینترنتی در رویدادهای روزهای اخیر خبر داد و گفت: «شبکه‌های اجتماعی نظیر اسنپ‌چت، تیک‌تاک و سایر شبکه‌ها بستری برای شکل‌گیری و سازماندهی تجمعات خشونت‌آمیز بوده‌اند و آنها به شکل تقلیدآمیزی به سوی این حرکات خشونت‌آمیز سوق داده می‌شوند و همچنین باعث شده تا از دیبای واقعی فاصله بگیرند.» رئیس‌جمهور فرانسه ضمن آنکه از والدین خواست تا فرزندان خود را در منزل نگه‌دارند، گفت: «جوانانی که به خیابان‌ها آمده‌اند همانند بازی‌های ویدئویی رفتار می‌کنند؛ بازی‌هایی که اثرات مخربی روی آنها داشته است.»

بخشی از آنچه که مکرون می‌گوید شاید درست باشد اما واقعیت پنهان‌شده در پس ماجرا بسیار عمیق‌تر از آن چیزی است که او

پای شورش کم‌سابقه اخیر در فرانسه، به دنیای ورزش هم کشیده شده است. تندترین واکنش به این خشونت‌ها «مایک ماینان»، دروازه‌بان فرانسوی میلان در توپیتی نشان داد. او درباره بی‌عدالتی که احساس می‌کرد، نوشت: «یک گلوله در سر... همیشه این اتفاقات برای مردم رخ می‌دهد. باز هم یک نفر به اشتباه کشته شد.»

برخلاف او اما «کلیان امباپه»، ستاره تیم ملی فرانسه بیانیه‌ای را که فدراسیون فوتبال فرانسه صادر کرده بود، بازنشر داد تا از این طریق نشان دهد نظرش در مورد اتفاقات اخیر این کشور چیست. در این بیانیه آمده است: «ما هم مثل بقیه مردم فرانسه از مرگ وحشیانه «نائل» جوان شوکه شدیم. اول از همه، فکر ما پیش او و خانواده‌اش است و به

خانواده او صمیمانه تسلیت می‌گوییم. مسلمانا نمی‌توانیم به شرایطی که این مرگ غیرقابل‌پذیرش در آن اتفاق افتاده، بی‌تفاوت باشیم. از زمانی که این اتفاق تراژیک رخ داده، شاهد ابراز خشم از طرف مردمی هستیم که جوهره احساس‌شان را درک می‌کنیم اما روش بیان آن را نمی‌توانیم تایید کنیم. خیلی از ماها از طبقه کارگر هستیم و در این احساس درد و اندوه با مردم شریک هستیم اما به این روند، یک پرسه خودتخریبی اضافه شده است. این اموال، همسایه‌ها، شهر و مکان‌های تحقیقاتی خود شماس است که تخریب می‌شود. خشونت هیچ مشکلی را حل نمی‌کند... خشونت باید پایان‌پذیرد تا جایی عزاداری، گفت‌وگو و بازسازی باز شود.»

که متوجه «طبقه متوسط» است. فوکویاما به صورت واضح به تبعات این ملی‌گرایی پوپولیستی نپرداخته است اما حالا با ظهور این شکل از ملی‌گرایی در فرانسه، یک به یک تبعات آن در حال مشاهده شدن است. فرانسه در سراسیمی شورش طبقه فرودست و مهاجری افتاده است که سخت به سمت بی‌ثباتی گام برمی‌دارند اما اگر وارد خیابان شوند، در آوردن خیابان از دست آنها کار چندان ساده‌ای نخواهد بود. شاید از همین روست که «آن سوفی سیمپر»، نویسنده و محقق سابق عفو بین‌الملل، به دوپچه وله گفته: «خشونت در فرانسه تکرار خواهد شد مگر اینکه اقدامات درازمدت اتخاذ شود.» او همچنین گفت: «با توجه به ناآرامی‌ها و آسیب‌ها، از جمله آسیب به اموال عمومی، می‌توانید بفهمید که چرا [دولت] نیروی بیشتری مستقر می‌کند. با این حال، من فکر می‌کنم که آنها باید به علت عمیق و ریشه‌ای خشم این جوانان نیز بپردازند.»

مشخص نیست این اعتراضات تا چند روز دیگر ادامه داشته باشد اما در حال حاضر اعتراضات به کشتن این نوجوان به مستعمرات فرانسه نیز کشیده شده است. منابع خبری روز گذشته اعلام کردند در آمریکای جنوبی و پس از قتل یک مرد ۵۴ ساله در اعتراضات گویان فرانسه با شلیک مستقیم پلیس، معترضان در «کاین»، پایتخت گویان به سمت پلیس و نیروهای فرانسوی شلیک کردند. در جزیره ریونیون در اقیانوس هند نیز معترضان سطل‌های زباله

به‌گریبان بود اکنون باید معضل مهاجران و طبقات ضعیف نیز به آن اضافه کرد. فرانسس فوکویاما نظریه‌پرداز آمریکایی در کتاب هویت، از ظرفیت طبقات متوسط در ایجاد آشوب و بی‌ثباتی گفته است. او نوشته: «طبقات متوسطی که احساس می‌کنند موقعیت‌شان را در قیاس با گروه‌های دیگر از دست می‌دهند بیشتر از فقرای درمانده و مستاصل میل به ایجاد بی‌ثباتی سیاسی دارند.» او از الکسی دو توکویل نقل می‌کند که گفته بود «انقلاب فرانسه را نه دهقانان تهی دست بلکه طبقه متوسط در حال ظهوری راه انداخت که یک دهه پیش از انقلاب احساس می‌کرد وضع سیاسی و اقتصادی‌اش در حال وخیم شدن است.» به اعتقاد فوکویاما، «مردم فقیر اغلب فاقد سازماندهی سیاسی اند و دغدغه معاش و بقای روزمره دارند؛ برعکس طبقه متوسط برخوردار از فرصت بیشتری برای فعالیت سیاسی بوده، دارای سواد بیشتر و وسیع شدنش آسان‌تر است. از همه مهم‌تر آنکه این طبقه احساس می‌کنند به خاطر موقعیت اقتصادی‌شان باید مورد احترام قرار بگیرند. آنها سخت مشغول کار‌هایی هستند که برای جامعه مفید است و مسئولیت‌های خود را در قبال جامعه نظیر پرداخت مالیات انجام می‌دهند؛ آنها می‌دانند که در رأس قله‌های اقتصادی نیستند و در عین حال مفتخرند که درمانده به حساب نمی‌آیند و برای زنده ماندن به حکومت تکیه ندارند.» او «ظهور ملی‌گرایی پوپولیستی» را «تهدید» خوانده

می‌گوید. بخشی از این واقعیت را اریک زمر، مبارز ضد‌مهاجرت به رادیو Europe ۱ گفته است. او ضمن تأکید بر سرکوب شدید شورش‌ها، آن را «آغاز یک جنگ داخلی و یک جنگ قومی» توصیف کرد.

مرگ این نوجوان ۱۷ ساله اختلاف عمیق و تلخ در فرانسه را آشکار کرده است. جامعه فرانسه به‌طور فزاینده‌ای بین یک جناح طرفدار قانون و نظم و کسانی که معترض به نژادپرستی یا بدرفتاری پلیس با اقلیت‌ها هستند تقسیم شده است. برخلاف امانوئل مکرون که مساله را به شبکه‌های اجتماعی تقلیل می‌دهد اولیویه کلاین، وزیر مسکن که شهردار سابق منطقه قفیرنشین کلیشی سو‌بواس بوده روز جمعه به BFM TV گفت: «این نارضایتی مداوم در تعداد معینی از جوانان وجود دارد که احساس می‌کنند فراموش شده‌اند.» او شهردار شهری بود که در سال ۲۰۰۵ زید بنا ۱۷ ساله و یونان‌تبار ۱۵ ساله در بی‌تعقیب پلیس دچار برقی گرفتگی شدند. از آن زمان ۱۸ سال از مشکلات متناوب فرانسه گذشته است. مدارس فقیر، مواد مخدر، بزهکاری و چشم‌اندازهای ناگوار در حومه‌هایی که بسیاری از الجزایری‌های فرانسوی و سایر اقلیت‌ها در آن زندگی می‌کنند، رنجشی را برانگیخته است که به نظر نمی‌رسد کاهش یابد. این وضعیت در کنار جامعه به‌شدت دو قطبی شده فرانسه در مواجهه با مهاجرت زمینه‌ساز شورش اخیر شد.

اگر تا پیش از این فرانسه با مشکلی به نام طبقه متوسط دست

واکنش امباپه به اعتراضات مردمی

۴۱ کلانتری و پاسگاه مورد حمله قرار گرفت	۱۳۵۰ وسیله نقلیه به آتش کشیده شد	۲۴۰ ساختمان نیز سوزانده یا تخریب شد	۱۳۱۱ نفر دستگیر شدند	۱۰۰ فروشگاه متوسط و بزرگ مواد غذایی تخریب و غارت شدند	۲۵۶۰ آتش‌سوزی در مناطق عمومی	۷۹ نیروی پلیس و ژاندارمری زخمی شدند	۴۵۰۰۰ افسر با پشتیبانی خودروهای زرهی
---	----------------------------------	-------------------------------------	----------------------	---	------------------------------	-------------------------------------	--------------------------------------

شورش‌های بزرگ فرانسه در ۲ دهه اخیر

ردیف	سال	دلیل	توضیحات
۱	۲۰۰۵	کشته شدن دو جوان در حومه پاریس که پس از هجوم پلیس از ترس دستگیری در پشت پست برق مخفی شده بودند	۳ هفته شورش، به آتش کشیده شدن ۸ هزار خودرو، بازداشت ۲۷۶۰ نفر
۲	۲۰۰۶	تصویب لایحه «قانون فرصت برابر» که اخراج کارگران زیر ۲۶ سال را آسان‌تر می‌کرد	تظاهرات ۴۰۰ هزار نفر در ۱۸۷ شهر، تظاهرات یک میلیون نفری در ۷ مارس، بازداشت ۴۵۰۰ نفر
۳	۲۰۰۷	کشته شدن دو نوجوان در اثر تصادف با خودروی پلیس	به آتش کشیدن ۷۰ اتومبیل و ساختمان، بازداشت ۳۹ نفر
۴	۲۰۰۷-۲۰۰۹	اعتراض به تلاش دولت برای ایجاد تغییرات در نحوه ارائه بودجه و تغییرات ساختاری در دانشگاه‌ها	حضور ۳ میلیون نفر در اعتراضات
۵	۲۰۰۹	کشته شدن یک جوان الجزایری در ۹ جولای در حومه پاریس	به آتش کشیده شدن ۳۱۷ خودرو، مجروحیت ۱۳ پلیس، دستگیری ۲۴۰ نفر
۶	۲۰۱۲	اعتراض ساکنان شهرک «نوتردام دس لند» در غرب فرانسه در سال ۲۰۱۲ علیه آغاز عملیات ساخت فرودگاه	به‌کارگیری ۲۵۰۰ پلیس برای فرونشاندن اعتراض مردم محلی
۷	۲۰۱۳	دستگیری یک مرد مسلمان پس از درگیری با پلیس به دلیل درخواست برداشتن پوشش صورت همسرش از سوی پلیس	به آتش کشیده شدن ۴۰ خودرو
۸	۲۰۱۴	اعتراض مهاجران و مسلمانان فرانسوی به حمله رژیم‌صهیونیستی به غزه و تلاش دولت برای اعمال محدودیت بر این اعتراضات	حمله علیه فروشگاه‌ها و مراکز یهودیان، دستگیری ۳۰۰ نفر
۹	۲۰۱۶	اعتراض رانندگان فرانسوی علیه اوبر	گسترش اعتصابات به معلمان، پرشکان، کنترل‌کننده‌های ترافیک هوایی، کارکنان بیمارستان‌ها، کارگران بخش دولتی و...
۱۰	۲۰۱۶	تصویب قوانینی برای بهبود وضعیت کسب‌وکار که از نگاه مردم بر ضد آنان عمل می‌کرد	اعتراضات یک میلیون و ۲۰۰ هزار نفری، تخریب بانک‌ها، ساختمان‌ها و خودروها
۱۱	۲۰۱۷	برخورد خشونت‌آمیز پلیس با یک جوان سیاه‌پوست	سرکوب سریع اعتراضات به دلیل نژادی‌ساختن التهابات توسط دولت فرانسه
۱۲	۲۰۱۷	حمله معترضان با کوکتل مولوتف و بمب‌های دست‌ساز به سوی پلیس در نزدیکی میدان باستیل طی جشن‌های اول ماه می	-
۱۳	۲۰۱۸	گران شدن بنزین	شرکت ۲۹۰ هزار نفر در اعتراضات، ۱۰۰۰ زخمی، ۱۰ نفر کشته، دستگیری ۷۸۰ نفر
۱۴	۲۰۲۲	کشته شدن یک ملی‌گرایی کرسی در زندان جزیره کرس	حضور ۷ تا ۱۳ هزار نفر در اعتراضات، مجروحیت ۱۰۲ نفر از جمله ۷۷ پلیس
۱۵	۲۰۲۳	اعتراض به افزایش سن بازنستگی	تظاهرات ۲ میلیون نفر در ۲۰۰ شهر، بازداشت بیش از هزار نفر
۱۶	۲۰۲۳	اعتراض به کشته شدن یک نوجوان ۱۷ ساله	استفاده از ۴۵ هزار پلیس برای سرکوب، بازداشت ۱۳۱۱ نفر